

POSUDEK RIGORÓZNÍ PRÁCE
Kandidátka: Mgr. Monika Sopková
Fakulta/pracoviště: Pedagogická fakulta UK v Praze, Katedra speciální pedagogiky
Název práce: Výchova k manželství a rodičovství u žáků s lehkým mentálním postižením
Hodnotitel/oponent: PhDr. Mgr. Libor Novosad, Ph.D. (ext.)

Shrnutí:

Předkládaná rigorózní práce se obsahově zaměřuje na *Výchovu k manželství a rodičovství (VMR) u žáků s lehkým mentálním postižením (LMP)* na II. stupni ZŠ v České a Slovenské republice. Autorka se VMR nevěnuje z hlediska vymezení adekvátní formy, metodiky a obsahu VMR pro žáky s LMP (jak by se dalo primárně očekávat), ale svou pozornost orientuje na znalosti, postoje a zkušenosti žáků v oblasti sexuality, manželství a rodičovství i na osobní kompetence, erudici, postoje a zkušenosti učitelů, kteří se VMR zabývají.

V teoretické části práce kandidátka charakterizuje MP i LMP a zabývá se sexualitou i historií a současností sexuální výchovy, jako součástí VMR. Podrobněji se věnuje popisu včlenění VMR do vzdělávacích programů i samotných vyučovacích předmětů pro žáky s LMP v ČR a na Slovensku. Zde také upozorňuje na některé podstatné rozdíly mezi oběma zeměmi. Dále se zabývá osobnosti a odbornou přípravou pedagogů na jejich působení v rámci VMR.

Praktická část práce obsahuje provedení dotazníkového šetření, interpretaci jeho výsledků a komparativní komentář. Konstrukce dotazníku nepatří k silným stránkám práce (formulace otázek, použité termíny atd.), nicméně výsledky šetření lze považovat za hodnověrné a přijatelné. Výzkumné šetření nepřineslo překvapivá zjištění, včetně toho, že žáci z neúplných a sociálně problémových rodin mají výraznější sklony k sexuálně rizikovému chování. Zjištění a z nich plynoucí závěry (tak, jak je autorka prezentuje) byly sice do jisté míry očekávatelné, nicméně je-jich hodnota spočívá v akcentování významu, potřebnosti a fundovanosti VMR pro žáky s LMP.

Závěr práce obsahuje využitelná, byť nepřiliš zdůvodněná, doporučení pro pedagogickou praxi, s nimiž lze v podstatě souhlasit. Tato doporučení však současně otevírají prostor pro navržení praktických opatření v oblast uskutečňování VMR, který nebyl autorkou plně využit.

Poznámky a připomínky:

- V práci se vyskytují dílčí stylistické nedostatky a také zacházení s termíny či označeními není místy zcela optimální,
- ze citací je zřejmé, že autorka nevyužila všechny dostupné národní i zahraniční zdroje, nehledě na to, že některé citované pasáže jsou již neaktuální,
- na str. 45 autorka píše o přiměřenost VMR vůči světónázoru vzdělávaných. Jak lze tedy např. řešit odmítání antikoncepce katolickou církví nebo začlenění VMR do náboženské výchovy na Slovensku? (Autorce doporučuji se k této otázce vyjádřit během rozpravy.)
- domnívá se autorka, že pojmy použité v dotazníku jsou pro žáky s LMP srozumitelné?

Hodnocení:

Kladem práce jsou její aktuálnost a poznatky, které potvrzují význam VMR pro další život (resp. životní „prosociální“ kompetence) osob s LMP, i skutečnosti, jež vzešly ze zpracování a komparace výzkumných zjištění. Proto, i přes dílčí, mj. zde zmíněné nedostatky, lze ocenit autorčinu snahu a doporučit práci k obhajobě.

Otázky/náměty k obhajobě:

1) V práci se věnujete terminologii a obecné charakteristice MP, ale nespecifikujete funkční dopady LMP na život jedince, tj. v čem je omezen a v čem může být rizikový. Od toho byste mohla odvodit konkrétní zaměření a metody VMR. Tzn. od možných funkčních a

kompetenčních deficitů lidí s LMP přejít k aplikaci edukačně-kompenzujících opatření v oblasti VMR. Můžete se k tomu vyjádřit?

2) Slovensko je silně religiózní, což se jistě promítá i do postojů veřejnosti a pojetí sexuality obecně. Jak lze zohlednit a řešit tuto situaci v oblasti VMR u lidí s LMP na Slovensku, proved'te komparaci se situací v ČR.

V Liberci 1. října 2009